

14 §. Socialservice som möter stödbehoven. I 2 mom. 1 punkten föreslås en teknisk ändring genom vilken hänvisningen korrigeras så att den avser lagförslag 1.

36 §. Bedömning av servicebehovet. Det föreslås att det till paragrafen fogas vissa preciseringar som gäller personer med funktionsnedsättning som behövs på grund av stiftandet av den föreslagna lagen om funktionshinderservice, samt en precisering i fråga om innehållet i bedömningen av servicebehovet, som ska gälla alla klienter.

Det föreslås att det till 2 mom. fogas en ny 3 punkt enligt vilken bedömningen av servicebehovet ska, utöver för de grupper som tidigare angetts i bestämmelsen, för personer med funktionsnedsättning inledas inom den tidsfrist som anges i momentet. I brådskande fall ska bedömningen av servicebehovet påbörjas omedelbart så som det föreskrivs i 36 § 1 mom. i socialvårdslagen. I andra fall ska bedömningen av servicebehovet påbörjas senast den sjunde vardagen efter det att personen med funktionsnedsättning, personens lagliga företrädare, anhöriga eller närstående har kontaktat den aktör som ansvarar för socialservicen för att få service.

Det föreslås att efter reformen av funktionshinderservicen ska bestämmelserna om bedömning av servicebehovet och om en klientplan för personer med funktionsnedsättning samt de allmänna bestämmelserna om tillhandahållande av service huvudsakligen finnas i socialvårdslagen. Det är motiverat att bedömning av servicebehovet hos personer med funktionsnedsättning garanteras tillräckligt i den allmänna lagstiftningen på ett sätt som är jämlikt i förhållande till bl.a. äldre personer. Personer med funktionsnedsättning som avses i den föreslagna lagen ska garanteras bedömning av servicebehovet inom viss tid, på motsvarande sätt som enligt 3 a § 1 mom. i den gällande handikappservicelagen.

Det föreslås att till 4 mom. fogas en bestämmelse om att personens funktionsförmåga och servicebehov ska bedömas i olika omvärldar och närmiljöer med beaktande av personens hälsotillstånd, livssituation och levnadsförhållanden samt av förändringar i dessa.

Det föreslagna tillägget gäller alla klientgrupper och inte endast personer med funktionsnedsättning, men när det gäller ett högklassigt genomförande av servicen och förutseendet av eventuella variationer och ändringar i servicebehovet är det särskilt till hjälp att livssituationen och levnadsförhållandena för personen med funktionsnedsättning utreds grundligt och att de ändringar som kan förväntas i dem identifieras. Livssituationen och t.ex. familjeförhållandena påverkar behovet av service på många sätt. Exempelvis kan en yrkesverksam person och en pensionerad person ha mycket olika servicebehov. Därtill påverkar levnadsförhållandena, såsom en tillgänglig eller icke-tillgänglig boendemiljö, samt väderförhållandena på hurdan hjälp en person behöver t.ex. för att röra sig. En persons funktionsförmåga ska bedömas i den egna boende- och närmiljön. Exempelvis kan en person med synnedsättning eller en person som har en begränsning i funktionsförmågan som anknyter till de kognitiva färdigheterna eller gestaltningen klara sig utan hjälp i en bekant miljö men ha ett större behov av hjälp i en främmande miljö. Vid bedömningen av servicebehovet ska också aspekter som gäller informationens tillgänglighet beaktas. Servicebehovet minskar, om personen får information i en sådan form som han eller hon förstår och därmed kan utnyttja bl.a. sådan service som är riktad till alla invånare i kommunen och välfärdsområdet.

Det föreslås att det till 4 mom. fogas en bestämmelse om att särskild vikt ska läggas vid respekten för självbestämmanderätten för barn, unga personer, personer med funktionsnedsättning och personer som behöver särskilt stöd. Till momentet fogas också en hänvisning om att när servicebehovet hos personer med funktionsnedsättning bedöms ska dessutom bestämmelserna i den nya lagen om funktionshinderservice följas. Med detta avses bl.a. 3 § i den lagen, där det föreskrivs om stödjande av medbestämmandet och delaktigheten för personer med funktionsnedsättning.

Därtill ändras de uttryck i paragrafen som avser kommunen så, att de avser välfärdsområdet.

39 §. Klientplan. Det föreslås att till 2 mom. fogas en ny 10 och 11 punkt. Enligt den föreslagna nya 10 punkten ska klientplanen i den omfattning som servicebehovet förutsätter innehålla en redogörelse för hur klientens livssituation samt omvärld och närmiljö påverkar funktionsförmågan. Enligt den föreslagna 11 punkten ska klientplanen i den omfattning som servicebehovet förutsätter också innehålla klientens förslag till hur tjänsterna produceras på bästa sätt för att tillgodose klientens behov.

Den föreslagna 11 punkten grundar sig på rapporten från delaktighetsarbetsgruppen (Tryggande av delaktigheten för personer med funktionsnedsättning inom funktionshinderservicen, social- och hälsovårdsministeriets rapporter och promemorior 2021:4). I rapporten föreslogs det dessutom att klientplanen vid behov ska innehålla en närstående persons förslag gällande sättet att tillhandahålla servicen. I de andra punkterna i 39 § 2 mom. i socialvårdslagen föreskrivs det inte särskilt att en närstående persons bedömning ska tas in i klientplanen. Enligt 36 § 4 mom. i socialvårdslagen ska bedömningen av servicebehovet dock göras i den omfattning som klientens livssituation kräver det, i samarbete med klienten och vid behov med klientens anhöriga och närstående samt andra aktörer. Dessutom finns bestämmelser om service- och vårdplaner i 7 § i lagen om klientens ställning och rättigheter inom socialvården, och enligt 2 mom. i den paragrafen ska planen, om det inte finns något uppenbart hinder för det, göras upp i samförstånd med klienten samt, i de fall som avses i 9 och 10 §, med klienten och dennes lagliga företrädare eller med klienten och en anhörig till klienten eller någon annan klienten närstående. Bestämmelserna kan anses trygga tillräckligt att närstående till klienten deltar i bedömningen av servicebehovet och i utarbetandet av klientplanen.

Helheten av service enligt klientens faktiska behov kan planeras endast i samarbete med klienten. I planeringen av helheten ingår både att välja mellan olika tjänster och att välja sättet att tillhandahålla service. Klientens syn på vilket sätt att tillhandahålla servicen som motsvarar hans eller hennes servicebehov ska utredas. Klientplanen ska i den omfattning som klientens servicebehov förutsätter innehålla personens och socialarbetarens gemensamma bedömning av personens funktionsförmåga i olika situationer och närmiljöer. Om personen med funktionsnedsättning och socialarbetaren är av olika åsikt ska bådas åsikter antecknas i planen.

Den betydelse som förutsebara förändringar har och förberedelserna inför dem ska också antecknas i klientplanen i den mån det är möjligt. Förändringarna i funktionsförmågan kan hänföra sig till personen med funktionsnedsättning själv eller till faktorer i miljön som berör honom eller henne eller till omständigheter i anslutning till ordnandet och tillhandahållandet av service. Sjukdomens framskridande eller andra förändringar i den begränsning av funktionsförmågan som följer av en specifik funktionsnedsättning, barnets tillväxt och utveckling, byte av bostad och olika ändrings- och övergångsskeden i studier, arbete och livssituationen i övrigt är exempel på förändringar som hänför sig till personen själv. Att den som tillhandahåller service blir sjuk eller att serviceverksamheten upphör på grund av försäljning eller konkurrensutsättning är exempel på förändringar i ordnandet och tillhandahållandet av service.

Enligt 3 mom. ska klientplanen justeras vid behov, i praktiken när det sker väsentliga ändringar i klientens servicebehov. Om klientrelationen inom socialvården pågår en längre tid, ska klientplanen vid behov justeras och kompletteras. Enligt bestämmelsen i den gällande handikappservicelagen ska klientplanen ses över om servicebehovet eller omständigheterna för personen med funktionsnedsättning förändras samt även annars vid behov. Avsikten är inte att ändra denna princip

fastän det inte har föreslagits särskilt att det ska föreskrivas om klientplanen för personer med funktionsnedsättning eller om justering av planen närmare än enligt denna lag.

45 §. Beslutsfattande och verkställighet som gäller socialvården. Det föreslås att 3 mom. preciseras genom ett omnämmande av motivering av beslut. Till momentet fogas en bestämmelse om att om det görs avvikelser från den helhet av social service som antecknats i klientplanen, ska detta motiveras i beslutet. Detta förutsätts utöver det att det redan enligt den gällande regleringen i beslutet ska motiveras om klienten inte beviljas service som han eller hon ansökt om. Personens individuella behov som fastställts vid bedömningen av servicebehovet och utarbetandet av klientplanen ska beaktas vid beslut, och beslutet ska i regel basera sig på den service som antecknats i klientplanen. Syftet med bestämmelsen är att trygga klientens deltagande vid planeringen av och beslutandet om sin egen service och beslutsfattarens möjlighet att säkerställa att klientens intresse tillgodoses i alla situationer. Bestämmelsen betonar betydelsen av bedömningen av servicebehovet och klientplanen och deras inbördes samband med beslutsfattandet och verkställigheten av beslut.

När beslut fattas tillämpas bestämmelserna i förvaltningslagen till behövliga delar. Förvaltningslagen förutsätter att beslut motiveras. Motiveringsskyldigheten kan anses särskilt omfatta antecknande av varför personen eventuellt inte beviljas det som han eller hon ansökt om. Enligt socialvårdslagen tilldelas bedömningen av servicebehovet och uppgörandet av planen särskild vikt när det gäller socialvårdstjänster. När också bestämmelserna i klientlagen om bl.a. klientens delaktighet beaktas, är det föreslagna tillägget i paragrafen ändamålsenligt för att dessa principer och förutsättningar som tryggar klientens ställning ska iakttas på bästa möjliga sätt.